

גם הנמרוד הקדושה והחזיק מלאים על כל גדותיו מזה העבודה. שרצון הכורא ית
 יתעלה שילמדו סגוריא בתמידות על בניו עם קרוס. אף בשעה שאין עתים
 רצונו של מקום ביה. ולמדו בגדעון ומהושע ומאליהו. כדמיון האב שיש לו בן
 שאינו הולך בדרך טובה. יודה עין כל בר שכל שעכיו רצון האב שילמדו בני
 אדם על בנו זה תמיד סגוריא ולדון אותו לכף זכות. ובחדי אם ישמע מאיזה אדם
 שלמד עליו יתובה דבר זה הוא על אפו ועל חמתו. כיש בהבורא יחיש שהוא
 טוב ומטיב לכל ולא ידה ממנו גדה. שרצונו שילמדו על בניו סגוריא ולדון
 אותם בתמידות לכף זכות. ושכרו שמן השמים ידונו אותו גיב לכף זכות. כמרויל
 בשבט ד' קצו"ו. תיך הון את חבירו לכף זכות דנין אותו לכף זכות. וזיל זיה ד'
 כ"א ע"ב: אריא אע"ג דיהו צדיקא רבה מכל עלמא וימר בישא קדם קביה
 או דלטורין על ישראל. עונשיה סני מן כלהון. ולא אשכחא צדיקא טבא כאליהו
 בכל דרא ומסום דאמר דלטורין על ישראל כו' דכתיב כו'. ב"י. שעתא אבאי
 סניא קמי'. ת"ח מה כתיב ב"י (ברא יט. ו) וימצא מראשותיו עונג רצפים. מה
 רצפים. אמר קביה כדון יאות למיכל מאן דאמר דלטורין על בני כו'. א"ר
 יצחק לא זו אלי' משם עד שנשבע לפני הקביה להורח זכותן של ישראל תמיד
 וכל מי שעושה זכות הוא מקדים ואומר לפני הקביה כך וכך עשה עכשיו לפני
 ואינו זו משם עד שיכתבו זכותו. והוא נברא דכתיב כו'. עכ"ל הוהיק בקצור.

ימנו ושלם האורה - הלשון הטהור
 כפינו ג"ח

כל זה מפני שאוהב לחבירו
 כמו שהוא אוהב את עצמו. וכל זה שראוי לאהוב
 את חבירו מפני שנברא חבירו בדמותו ובצלמו.
 ומפני שיש להם דמות וצלם אחד הרי בצד הזה
 חבירו הוא עצמו דבר אחד כאשר יש להם צלם
 אחד לגמרי. והדבר שהוא במעלה העליונה באדם
 הוא שיהיה לו הצלם הזה בשלימות. וכמו שאמרו
 ז"ל במס' אבות (פי"ג) חביב האדם שנברא בצלם
 אלהים וכאשר אותה את חבירו שנברא בצלם
 אלהים. ואז האדם הזה צלמו צלם אלהים ולכן
 הוא אוהב את חבירו כמותו שנברא בצלם אלהים
 וצלם אחד להם. וכמו שהבאר לפני ה' ויתבאר
 אחר זה. ודבר זה תכלית התורה שקבע האדם
 מעלה זאת העליונה הוא צלם האלהים. ולכן הוי
 שפיר מה שאמר ואידך פירושה. כי כל התורה
 כולה פירוש באיזה צד יגיע למדרגת הזאת שיהיה
 האדם בצלם אלהים לגמרי

ודבר זה ענין גדול
 מאוד שיהיה את ריעו כמותו. אבל דבר זה בשביל
 שישראל הם עם אחד ומצד זה ראוי שיהיו ישראל
 כמו אדם אחד לגמרי. וכאשר אין האהבה לחבירו
 כאלו היה איש אחד דבר זה כאלו לא היו ישראל
 עם אחד. ולכן הקצוה בישראל ואהבת לרע
 כמוך. וכבר בארנו בפרק משה קבל כי דבר זה
 שאוהב חבירות הוא אהבת השם יתב' גם כן.
 כי מי שאוהב את אחד אוהב כל מעשה ידיו אשר
 עשה ופעל ולפיכך כאשר אוהב את השם ית'
 אי אפשר שלא יאהב את ברואיו ואם הוא שואב
 חבירות אי אפשר שיהיה השם ית' אשר בראם.
 וכן כבוד חבירו אשר נברא בצלם אלהים נחשב
 כבוד המקום. וכמו שבארנו למעלה באריות
 בנתיב גמילות חסדים אצל כבוד אורחים שנחשב
 זה כמו הקבלת פני טכניה וכמו שבארנו.

מתיבתא - מלך ח"ה ג"ח

שלשה הקדוש ברוך

הוא שונאן. תמדבר אנוך בפה ואחד בלב. והיה יודע
 עדות בחבירו ואינו מעיד לו. והרואה דבר ערוה
 בחבירו ומעיד בו יחיד. כי הא דטוביה חטא ואמא
 ויגוד לחודיה ואסהיד ביה קמיה דרב פפא. גגדיה
 לזיגוד. אמר ליה: יטוביה חטא וזיגוד מיגודו! אמר
 ליה: איז. דכתיב "לא יקום עד אחד באיש" ואת
 לחודא אסהדת ביה - שם רע בעלמא קא מפקת
 ביה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק אמר רב: מותר
 לשנאתו. שנאמר "כי תראה חמור שונא רביז תחת
 משאו" מאי שונא? אילימא שונא נכרי - והא תניא:
 שונא שאמרו - שונא ישראל. ולא שונא נכרי. אלא
 פשיטא - שונא ישראל. ומי שריא למסניה? והכתיב
 "לא תשנא את אחיה בלבבך" - אלא: דאיכא סהדי
 דעביד איסורא - כולי עלמא נמי מיסני סני ליה.
 מאי שונא האי? אלא לאו כי האי גוונא. דחזיא ביה
 איהו דבר ערוה.

אמר כסתי. ק"ה ג"ח

ט. אדם נשחת ראוי לשנאתו רק מצד חסרונו, אבל מצד עצם
 צלם-אלהים שלו ראוי להוקירו באהבה. גם לדעת שמציאות
 יקרת ערכו היא יותר עצמית לו ממצויאות מקריו הפחותים.
 ע"כ קריעת ע"ה כדג היא דווקא מגבו (ו), ולא מצד פניו שבהם
 אור הצלם.

א"ת הראיה, א"ת

אני אוהב את הכל. איני יכול שלא לאהוב את כל הבריות. את כל
 העמים. רוצה אני בכל מעמקי לב כתפארת הכל. בתקנת הכל. אהבתי
 לישראל היא יותר נלהבה. יותר עמוקה. אבל החפץ הפנימי מתפשט
 הוא בעודו אהבתו על הכל ממש אין לי כל צורך לכופף את רגש אהבה
 זה. הוא נובע ישר מעומק הקודש של החכמה של הנשמה האלהית.

א"ת הראיה, א"ת

ג. אי-אפשר שלא לאהוב את ד', ואי-אפשר שלא יצמיח כח
 אהבה מתוקה ומוכרחת זאת צמח מעשי. לאהוב לפעול בפועל
 ובמעשה כל המתרחש לטוב ביחש להשגת אור ד'. אי-אפשר
 שלא לאהוב את התורה והמצות, שהן כ"כ קשורות בטוב ד'.
 אי-אפשר שלא לאהוב את הישר ואת הצדק. את הסדר הטוב
 והמעולה המסבב טוב לכל. שהוא קשור יפה באמתת המציאות
 וברעיון הלב ביחש המעולה שלפי גדלו ותפארתו אנו קוראים
 אותו ומתגלה בו חפץ ד'. מה שהוא נעלה מכל זה, ומיוחד מכל
 זה, ומרוה נעימות לנשמת כל חי יותר מכל מה שכל רעיון
 יוכל להתנשא. ואי-אפשר שלא להתמלא אהבה לכל בריה,
 שהרי שפע אור ד' בכל הוא מאיר, והכל הוא הנוגלות חמדת
 נועם ד'. חסד ד' מלאה הארץ כו'.

א"ת הראיה, א"ת

ש. ומי
 שריח טהרה מקליטת ריח גן עדן של משיח בו אינו רואה חובה על שום אחד
 מישראל. ואהבתו לכל אחי מישראל גדולה היא לאני קץ נחש. רואה הוא את האור
 הגדול שבנשמתם. את סגולת פארים וזו התשובה החופף עליהם המיד. את ברק
 הקדוש ואת אור השכינה שאינה זהה מהם בכל עת ובכל זמן. בכל דרגה ובכל מקום.
 ואני ד' השוכן אתם בתוך טומאתם. ובין כך ובין כך בנים אתם לד' אלהיכם.
 אשריך ישראל.

י. מאהבת אלהים. המוטבעת בתוך כל נפש ישראל. מיד כשמתגשרת
 מהמהומה השכרנית של החושים ונטייתיהם הנסות. מתעוררה היא בתוך הלב
 אהבת ישראל בכל אדם תרבותי. הוידע יפה את המהלך ההמורלי. ואיך פעלה
 האומה הזאת. לטובה על המחשבה האלהית בכללות האנושיות. אורח ישראל

ב"ק 3

הערה אחת מוספים. שכל השנאות כולן חומרי דיניהן הנם נאמרים
 רק במי שכבר ברי לנו. שקימונו בו מצות תוכחה. וכאשר אין לנו בדגן הזה ולא
 בספה דורות שלפנינו. ע"פ עדות ר' עקיבא ג'. מי שיודע להוכיח. עליכן נפל פוגא
 בבירא ג' וכל הלכות הנוטות לרגו ושנאת אהלים נעשות הן כפרשת בן סורר ומורה.
 עיר הנדחת ובית המנוגע. למייד לא היו ולא עתידין להיות ונכתבו משום דרוש
 וקבל שכו'. והשכר של הדרישה גדול הוא מאד. כי הוא המלה המעמיד צניון
 הטוב ע"י חגבורת שנאת הו"צ בכל ענפיו. ובין שהוא עשה באורח למודי את פעולתו
 אינו מניח בפועל לרסע משחית באמת להשתרש כלל ועיקר.

א"ת הראיה, א"ת